

de discriminatie van opa en oma

**Uitgave van het
Humanistisch Verbond**

Versijnt om de veertien dagen

**25ste jaargang nummer 6
28 maart 1970**

Hoofdredacteur: Casper Vogel

Redactieraad:
H. Mozes, mej. E. van der Reijden,
R. de la Rie, mr. dr. H. J. Roethof

Redactiesecretaris: F. C. van Soesbergen
Paulus Buyslaan 23 Amersfoort
Telefoon 03490-16474

Administratie, abonnementen en advertenties:
postbus 114, Utrecht, telefoon (030) 24641
giro 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond, Utrecht

Advertentietarieven op aanvraag

Abonnementsprijzen per jaar:
voor Nederland, andere E.E.G.-landen, Suriname
en de Antillen f 11,-
overige landen f 13,50
Losse nummers f 0,50

In dit nummer o.a.:

Pijnlijke regeling voor oorlogsvervolgden	3
Hein Jansen: De vergeten Biafra's	4
P. Krug: Mens en Masker	5
Humanisten en Kerken in Haarlem samen in actie	7

Mens en Wereld - No. 6 - 28 maart 1970

'Ik ben je opa niet', moet een stuurs achteromblikkende gepensioneerde meneer zeggen in de advertentie van de SIRE (Stichting Ideële Reclame), dit in het kader van een landelijke actie om mensen niet tegen hun zin een gedwongen aow-rustkuur te laten opknappen. Onder het motto '65+' kunnen zij die dat willen weer een 'gemakkelijk' baantje krijgen, desnoods een paar uur per dag. Om hun *het gevoel te geven* dat ze niet 'uitgerangeerd' zijn. Speciale advertenties dragen hier toe het vignet '65+'.

Men kan dat vignet ook een brandmerk noemen. Wie er geen gebruik van maakt, loopt de kans helemaal geen baantje meer te krijgen. Gisteren nog lovende afscheidswaarden voor een 'gewaardeerd medewerker', morgen een sociale en ideële reclassering nodig, om via de achterdeur het bedrijf, of een ander bedrijf weer binnen te komen. Omdat de maatschappij het niet erg heeft op boven de 65-jarigen, hebben ze een vrijgeleide nodig. Een blindenstok die het hun makkelijk maakt de straat over te steken; en dat terwijl ze niet blind zijn.

Het lijdt geen enkele twijfel dat achter de actie '65+' de meest nobele bedoelingen steken. Een goedaardig streven om mensen die daar niet op gesteld zijn te verlossen van de hun opgelegde vrije tijd. Maar het is een fout om dit te willen bereiken door hen te bestempelen tot hulpbehoevenden, die de welwillendheid van kranten (gratis advertenties) en bedrijven (meevoelende personeelchefs) hebben om weer mee te doen.

De heer C. Egas, voorzitter van de Nederlandse Federatie voor Bejaardenzorg, heeft er kort geleden nog op gewezen dat bejaarden niet per definitie 'oude zakken, nutteloze opeters, zielige nietsnutten, seksloze wezens en buitenspelgezette burgers zijn, die hun tijd gehad hebben'. Men begrijpt dat wij het met hem eens zijn, eens te meer (om hem nog even te citeren) 'nu in de huidige maatschappij jeugdigheid, vitaliteit, seksuele aantrekkelijkheid, hoge prestatie en zich-snel-op-nieuwe-ontwikkelingen-kunnen-instellen zeer hoog gewaardeerd wordt, waardoor de declassering en psychische onzekerheid reeds aanvangt rond de middelbare leeftijd, zowel bij mannen als bij vrouwen'.

De leeftijd van 65 jaar dreigt steeds meer het karakter te krijgen van een rode streep, waarna het gedaan is met de koopman. En daarmee krijgt een van de grootste sociale ver-

worvenheden van deze eeuw een wel zeer ongewenst karakter. Wat eens de financiële zekerheid was om aan het einde van ieders leven niet van anderen afhankelijk te hoeven zijn is langzamerhand de zekerheid geworden dat men in de meeste gevallen in een *sociaal* afhankelijke positie geraakt. De bejaarden in ons land zijn een probleem, vinden we. Wat moeten we ermee aan? En daarmee tekent het voorbeeldige net van sociale voorzieningen dat ons land rijk is, zijn schaduw af. Zeker wat betreft degenen die uit het arbeidsproces gerangeerd zijn luidt de vraag: wat kunnen en moeten we voor ze doen, in plaats van: wat willen ze zelf doen en waar is het nodig dat we een hand uitsteken?

De betuttelende mentaliteit kan niet beter worden gedemonstreerd dan door de door de overheid voorgenomen wijziging van de Wet op de bejaardenzorg, zonder dat daaraanvoorafgaand grondig is onderzocht hoe de behoeften precies liggen (zie M & W-2 van dit jaar). Het is te hopen dat de interpellatie die de heer Egas inmiddels in de Tweede Kamer over dit onderwerp gehouden heeft, het startsein is tot een principiële andere benadering van de positie der kleine 1,3 miljoen Nederlanders die de 'rode streep' gepasseerd zijn. Niet iedereen op het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk is doof voor het geroep om een ander beleid. Daar is het tenslotte ons meest progressieve, zo u wilt minst behoudende ministerie voor.

Maar er zal heel wat voor nodig zijn alvorens er verandering komt in de positie die de bejaarden delen met bijvoorbeeld jongeren, langharigen, zigeuners en homofielen - die van maatschappelijke verschoppelingen. Men verdraagt ze omdat het moeilijk anders kan, maar er blij mee zijn is wat anders.

De discriminatie strekt zich trouwens nog verder uit. Zowel jongeren als bejaarden behoren in de samenleving tot de groep 'half geld'. Ze horen er *nog niet* of *niet meer* voor de volle honderd procent bij. Voor jongeren zijn echter talloze voorzieningen getroffen om toch al mee te kunnen doen; men denke aan regelingen als het Cultureel Jeugd Paspoort (dat reductie of vrije toegang geeft tot de meeste culturele evenementen). Voor bejaarden bestaan deze regelingen slechts incidenteel. Hoe kan men een dergelijk verschil anders verklaren dan met een uit menselijk oogpunt kwetsend argument? (cv)

KRITISCH ALLERLEI

Wegwerp-arbeiders

Als een ministerie met bliksem-snelheid werkt moet er iets zeer bijzonders aan de hand zijn. Dat was er ook eind vorige maand in het Noordbrabantse Best, toen 37 Zuidslavische arbeiders de directie van de Bata-fabrieken om 30 gulden per week opslag vroegen, om extra kosten van huisvesting en voeding te kunnen dekken. Ze kregen het niet en gingen maandags in staking. Drie dagen later waren ze al door de rijkspolitie op de trein gezet. Tijd en gelegenheid om elders een beter betaald baantje te zoeken was er niet bij, want het directoraat voor de arbeidsvoorziening van het ministerie van sociale zaken trok de arbeidsvergunning in, waarop het ministerie van justitie onmiddellijk aan de verblijfsvergunning een einde maakte. Zo gaat dat. Stakende Nederlanders zijn niet zo makkelijk in het gareel te houden, als ze daar niks voor voelen, maar getuige dit fraaie staaltje van overheidsop treden behoren buitenlandse arbeiders tot het 'wegwerptype'. Waar stond Nederland ook al weer zo om bekend?

Degradatie

Een dienstplichtige sergeant in Schaarsbergen heeft geweten dat hij met het bekende 'Ban de bom'-speldje de onderofficiersmess binnenkwam. Hem werd snel ter overweging gegeven: speldje af of de mess uit. De sergeant koos het laatste en werd daarvoor beloond in drievoud: a) hij verloor zijn functie en werd hulpje van de fourier, b) hij werd gedegradeerd tot soldaat en c) hij kreeg door zijn bataljonscommandant zwijg-plicht over het gebeurde opgelegd. Of het dragen van een internationaal bekend vredessymbool door iemand die heet de vrede te verdedigen 'in strijd is met het wezen van de krijgstuicht' willen wij nog wel eens zien uitgemaakt. Op zich is het een aardige provocerende

speldeprik natuurlijk, al moet men de motieven van de ex-sergeant mogelijk ook weer niet te hoog aanslaan. Hij weigerde zich namelijk over zijn straf te beklagen, om verdere moeilijkheden zo kort voor zijn afzwaaien te voorkomen. En daarmee degradeerde hij een niet onaardige reactieproef met overgevoelige vredebewaarders waarschijnlijk tot een laatste grol van een lollige 'ouwe stomp'.

Rode Kruistocht

Ondervragers van een marktonderzoekbureau zijn op pad gegaan om uit te vissen hoe het zit met het imago van het Rode Kruis onder ons allen. Zeg maar een kwart van de ondervraagden voelde er niets voor om van deze organisatie lid te worden. 43 procent wilde voor een gulden wel lid worden als ze het maar gevraagd zou worden; van over-enthousiasme ook geen sprake dus. En hoe kwam dat nu, vonden de onderzoekers uit: het publiek is eigenlijk slecht bekend met wat het Rode Kruis doet en door wie het gefinancierd wordt. Men dacht eerder aan hulpverlening bij rampen en oorlogen dan aan het 'stille werk' (moedermelkcentrale, tijdschriftendienst, ontspanning voor zieken en eerste hulpverlening). Bovendien meende men dat het geld daarvoor kwam van bijvoorbeeld de Nederlandse regering (65%) of de Verenigde Naties (26%).

Van de 153 ondervraagde Amsterdammers reageerde 12 procent meteen negatief. Ze beschuldigden het Rode Kruis van 'een foute instelling' en/of 'inefficiency'. Dat is natuurlijk jammer, maar kan het niet een direct gevolg zijn van de houding van het Internationale Comité van het Rode Kruis tijdens de tragische afloop van de burgeroorlog in Nigeria? Het Rode Kruis hield zich uiteindelijk aan de wensen van de regering in Lagos, terwijl de interkerkelijke 'Joint Church Aid' en de katholieke 'Caritas Internationalis' dwars door alle verboden heen, tegen verlies van ettelijke mensenlevens in, de hulp bracht waar zij wezen moest in Biafra.

Door haar gereserveerde houding is het Rode Kruis als humanitaire hulporganisatie niet gediskwalificeerd, maar het maakt de reactie van die 'lastige Amsterdammers' wel begrijpelijker.

Echtscheiding

De juristen-commissie die vorig jaar voor de humanistische stichting Socrates opzien baarde met haar vergaande echtscheidingsrapport (nog steeds te bestellen bij 'De Humanistische Pers - Postbus 114 - Utrecht) heeft in het jong-

ste nummer van het Nederlands Juristenblad duidelijk gemaakt dat zij van minister Polaks nieuwe ontwerp ook niets moet hebben.

Een van de grootste bezwaren van dit ontwerp, zo schrijven ze, is toch wel dat de procedure van 'de grote leugen' wordt afgeschaft, zonder daarvoor deugdelijke gronden aan te voeren. Bovendien komt daarvoor iets in de plaats, waarvan niemand kan zeggen hoe het werkt. 'Een ander even groot bezwaar is: het ontwerp verlost ons niet van de mensonterende strijd die er nodig is om minder redelijke echtgenoten die het over echtscheiding niet eens kunnen worden, uiteen te laten gaan op een wijze, waarbij beider belangen zoveel mogelijk worden geëerbiedigd'. Niet dat die 'grote leugen' zo fijntjes is, maar hij heeft tachtig jaar lang goede diensten gedaan. De Socrates-juristen herinneren diegenen die er niet dagelijks mee te maken hebben er aan hoe eenvoudig op het ogenblik twee redelijke mensen een eind aan hun formele huwelijksband kunnen maken, wanneer deze band te knellend of zinloos is geworden. Zonder een betere regeling te treffen 'gaat de minister dit minimum aan bemoeizucht en tijdverlies nu verbieden'.

Minister Polaks ontwerp lijkt in het parlement voorspoedig te gedi-jen. Volgens het Handelsblad heeft de bijzondere commissie uit de Tweede Kamer met 'bewonderenswaardige snelheid' verslag uitgebracht. Ons achter het Socrates-rapport stellend kunnen we die snelheid waarschijnlijk beter verdacht noemen.

Geen Wonder

In een opwelling heeft de Amsterdamse aannemer Freek van der Meijden een truc bedacht om het voetbalwonder Johan Cruyff voor de natie te bewaren. De heer Van der Meijden meende dat het wonder zich nog eens zou bedenken naar Spanje te emigreren als hem het bedrag van driekwart miljoen in de schoot zou worden geworpen. Deze hoorn des overvloeds zou eerst gevuld dienen te worden met het geld dat in een stichting wordt opgebracht door een aantal kapitaalkrachtige Ajax-supporters en voorts een ieder die bereid is minimaal 25 gulden jaarlijks in te leggen voor dit doel.

Wie uit een en ander opmaakt dat de bijdrage van de heer Van der Meijden de f 25,- wel te boven zal gaan moet niet boos worden. Ajax is deze rechtgeaarde aannemer en doorgever al veel dank verschuldigd. Het enorme bedrijf heeft het Ajax stadion al eens een leuke beurt gegeven, naar men mag veronderstellen tegen andere condities dan die waartegen dit bedrijf gigantische flat-torens en -gebouwen heeft neergezet; prachtige dingen hoor, het wonen van de toekomst, waarvoor menigeen boven zijn krachten zo'n 350 gulden maandelijks moet opbrengen. Terecht natuurlijk want die mammoet pakhuizen hebben wat gekost! Het is een goed ding te beseffen dat gelden die de heer Van der Meijden mede hierdoor zijn toegevloeid (wat toegevloeid? Hij heeft ervoor moeten knokken!) nu bijvoorbeeld aan een nationaal doel worden besteed. En dat vele naamloze anderen zijn voorbeeld kunnen volgen. Had het mooier gekund?

verloren vrijheid

Gedachten als schimmen marcheren voorbij
Als grauwbekle wassen figuren.
Beangst door een toekomst, onzeker - niet vrij.
Hun hartslag het dreunen der uren.
Een spookbeeld dit miez'rige, grijze bestaan,
Waar 'k slechts vanuit echo's kan leven.
Dat hoop en verlangen ten onder doet gaan
En liefde de geest zal doen geven.

Een leven de moeite van 't leven niet waard,
Door grauwgrijze muren gevangen.
Een leven, dat wanhoop en somberheid baart,
Verwekt door 't onmachtig verlangen
Naar 't pad van het verleden, waaraan 't heden ligt,
Ach, kon ik die weg nog eens lopen.
De deur naar 't verleden is onwrikbaar dicht,
De poort naar 't verschiert nog niet open.

J. H. van D.

(Dit gedicht van een gedetineerde bereikte ons door tussenkomst van een der raadsliden)

pijnlijke regeling voor oorlogsvervolgden

De oorlogsslachtoffers die de concentratiekampen overleefden, en daarvan vaak nóg de sporen overduidelijk dragen, kunnen tegenwoordig nog steeds, vijftig jaar na de bevrijding, financiële bijstand krijgen als dat nodig is. Is dat niet prachtig? Ze moeten er alleen een vijf pagina's lang 'formulier A' voor invullen en ondertekenen. Daarop komen bijvoorbeeld deze vragen voor:

- Om welke reden(en) meent u als vervolgde te kunnen worden beschouwd?
- Op welke datum (data) werd u gearresteerd en waar?
- Waarom werd u gearresteerd en door wie?
- In welke concentratiekamp(en), gevangenis (sen) en dergelijke hebt u gevangen gezeten en gedurende welke periode(n)?
- Indien zich tijdens het verblijf in concentratiekampen of gevangenissen dan wel tijdens het vervoer naar of uit kampen en/of gevangenissen omstandigheden hebben voorgedaan welke voor de beoordeling van uw aanspraken op bijstand als vervolgde van belang zijn, dan deze hier in het kort weergeven.

Dit staaltje verheffende proza is mede bestemd voor mensen die lichamelijk en geestelijk door de hel zijn gegaan. Zij moeten de 'Staat van inlichtingen dienende tot vaststelling van de hoedanigheid van vervolgde als bedoeld in Rijks-groepsregeling Oorlogsslachtoffers 1940–1945, hoofdstuk III' invullen en ondertekenen, alvorens een langzame ambtelijke molen in werking wordt gezet. Terwijl de meeste gegevens allang bekend zijn bij de instanties waar ze toch worden gecontroleerd (Rode Kruis en Rijksinstituut voor de Oorlogsdocumentatie), moet de hele lijdensweg toch opnieuw worden beschreven. Het formulier in viervoud gaat vervolgens naar een Adviescommissie in Arnhem, komt terecht bij een medische- en een sociale subcommissie, wordt op diverse adressen gecontroleerd (zie boven), wordt toegelicht door maatschappelijke diensten, komt bij de gemeentelijke sociale dienst terecht, die de financiële nood van aanvrager onderzoekt, en dan komt de humanitaire hulp aan onze getroffen landgenoten op gang.

Drieëntwintig maatschappelijke werkers, in dienst van de Stichting Joods Maatschappelijk Werk, willen dit niet langer lijdzaam aanzien. In een Open Brief hebben zij geschreven dat zij, vanuit hun beroep en vanuit hun persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel, weigeren nog langer te pogen vervolgd aan te passen aan deze regeling. Zij stellen zich naast hen op en voeren actie voor een voorziening aangepast aan hun specifieke noden.

Twee van hen, Myriam Mater-van Hulst en Hanneke Coebergh, lichten dat op ons verzoek toe: 'Alle na-oorlogse regelingen zijn ontstaan vanuit een verkeerde mentaliteit. Daarom alleen al hebben ze gefaald. Door de uitvoering te koppelen aan de Algemene Bijstandswet, zoals in de jongste regeling gebeurt, toont de overheid geen enkel begrip voor de bijzondere positie van de oorlogsvervolgden en de kritieke toestand waarin deze mensen zich bevonden en vaak nog bevinden.

Natuurlijk valt deze mensen in dit opzicht niets en niets kwalijk te nemen. Ze hadden alleen maar illusies toen alles voorbij was en daardoor hadden ze een passieve houding en kwamen niet

voor hun rechten op. Soms konden ze het ook niet eens meer. De weinigen die het wel deden waren in hun houding misschien te agressief, ja. Maar dat was ook begrijpelijk. Hulp vragen betekende: dat verzoek motiveren – herinneringen ophalen aan de verschrikkingen en de ellende die ze hadden doorgemaakt. Moest men dat van ze verlangen?

Het ergste van de huidige regeling is dat de mensen bewijzen moeten dat ze geleden hebben. Is het niet minder dan volkomen aannemelijk dat je lijdt onder deportatie en onderduiken? Op het aanvraagformulier durven ze te zetten: 'Indien u geleden hebt'; nou dat is toch ronduit schandelijk? Van de 900 mensen die wij geholpen hebben met zo'n formulier is er niet één afgewezen of ten onrechte ingevuld. En toch: indien...

Natuurlijk maken we ook mee dat het voor sommige slachtoffers niet meer hóéft, als het zo moet. Vanmorgen was ik nog bij iemand, die vloekend zijn aanvraag introk, en dat komt zo vaak voor.

De ambtenaren kun je het allemaal niet kwalijk nemen. Ze zitten gevangen in het systeem en dát moet veranderen. De mensen moeten niet klakkeloos aangepast worden aan de wet, maar de wet aan de mens.'

Ze wijzen op de 'Open Brief' (die gelukkig al veel gunstige reacties heeft uitgelokt, o.m. van Kamerleden van alle grote partijen):

'In mei 1970 zullen wij het feit herdenken dat wij 25 jaar geleden bevrijd zijn. Doch nog steeds is er aan de slachtoffers van de bezetting geen recht gedaan; voor hen zal het geen 'feest' zijn. Intussen is een groot aantal vervolgd overleden, terwijl de vervroegde veroudering, die zoals uit onderzoeken is gebleken het gevolg is van angsten en ontberingen in de concentratiekampen en onderduik, het ergste doet vrezzen voor de nu nog levenden.'

Inmiddels heeft staatssecretaris Van de Poel (CRM) naar aanleiding van vragen die het Kamerlid Voogd hierover stelde de Vaste Commissie voor CRM laten weten binnen enkele maanden met verbeteringen te komen. De gewraakte onderzoeksprocedure wil hij eerder aanpassen. De heer Van de Poel zei pas onlangs, na een gesprek met vertegenwoordigers van het joods maatschappelijk werk, achter de werkelijke bezwaren te zijn gekomen. Met zijn vage toezeggingen heeft de onderminister zich echter opnieuw het ongenoegen van de actiegroep op de hals gehaald. De groep heeft meegedeeld zijn antwoord 'volstrekt onbevredigend en onvoldoende' te achten.

kent u libertijn?

Kent u libertijn? Nee? Bent u niet geïnteresseerd in het standpunt van jonge humanisten t.a.v. de ontwikkelingen die zich in de maatschappij voordoen? Dan houdt wat libertijn betreft natuurlijk alles op. Bent u er wel in geïnteresseerd en leest u libertijn nog niet, dan is dat toch de moeite van het overwegen waard.

Libertijn is het humanistische blad voor jonge mensen.

Adres: postbus 2332, Utrecht.

Een paar weken geleden heb ik u op deze plaats verteld, dat ik van mijn oudste dochter met Sinterklaas een klein boekje gekregen had 'What is a mother'; een boekje met uitspraken van Engelse kinderen over hun moeder. Ik hoop niet, dat u allemaal spoorlags naar de winkel gehold bent om het te kopen, want ik heb hier namelijk nog een paar mooie opmerkingen, die ik u niet wil onthouden.

Herinnert u zich Hazel, die het zo fijn vond om een eigen moeder te hebben? Ze kon het wel blijven zeggen, de hele dag, dat ze zoveel van haar moeder hield. Debbie is ook dol op haar moeder en ze speelt met haar en Ricky – die blijkbaar een klein smulpaapje is – put zich uit in afhankelijkheid, omdat een moeder 't eten kookt. Volgens Jim kookt ze zelfs drie keer per dag en ze maakt vaak schoon maar niet zo vaak als ze voor haar kinderen zorgt. Inderdaad nemen kinderen je de hele dag in beslag en soms ook nog een deel van de nacht. Daar kan geen stofdoek tegenop maar drie keer koken, lijkt me toch wel een beetje teveel van 't goede. Eén keer vind ik voor mezelf al een hele opgave, want ik hou niet zo erg van koken.

Tot mijn grote vreugde kwam onze oudste dochter een paar weken geleden onder 't eten met een 'voorstel van orde'. Ze studeert Nederlands voor 't eerste jaar en tot dusverre heeft deze studie haar, ten gevolge van de nog steeds voortdurende discussie over de herstructurering van de universiteit, niet zozeer een uitbreiding van kennis, als wel een vrij grondige vergader-techniek opgeleverd. Ze kwam dus met haar ordevoorstel, dat zij en haar twee zusters om de beurt iedere donderdag de warme maaltijd zouden klaarmaken. Ze zouden de ingrediënten zelf in huis halen, ik hoefde me die dag nergens mee te bemoeien, op enige, in 't begin onmisbare aanwijzingen na maar dat bleef tot het uiterste beperkt.

Ik zal wel een heel slechte beurt maken bij de Ricky's en de Jimmy's maar deze moeder geniet helemaal stralend van haar vrijheid, een keer per week.

De rampen, die ik aanvankelijk voorzien had, omdat moeders soms onverbeterlijke zwartkijkers zijn, bleven uit. Wel zette een van de keukenprinsessen in haar zenuwen om haar drie-gangen-menu op tijd klaar te krijgen, de suikerpot per ongeluk onderste boven op de keukentafel en had een ander bij vergissing, in plaats van een pond gehakt, een kilo genomen, waardoor we een soort jeu-de-boules-ballen op ons bord zouden hebben gekregen, ware het niet, dat een van haar zusters de fout ontdekt had en nog net op tijd had kunnen ingrijpen, zodat de helft van 't vlees in de ijskast bewaard kon worden tot de volgende dag maar over 't algemeen moet ik toch zeggen, dat de resultaten me tot nu toe enorm zijn meegefallen.

Alleen toen er vlak voor het opdienen van de maaltijd uit de keuken een noodkreet opsteeg: 'Mam, ik heb geen jus!' liet ik me uit de mond vallen: 'Waar liggen je gehaktballen dan in, sukkel!' Maar verder bijt ik me voortdurend op de lippen om niets te zeggen en houd ik m'n handen vast om niet in te grijpen, want Elliott uit het boekje wist het al: 'Moeders schreeuwen altijd, ze pakken dingen van je af en doen het uiteindelijk zelf!' 'Zonder uitleg', voegt Norma nog aan haar klacht toe, die ongeveer hetzelfde luidde als die van Elliott.

Uitleggen schijnt toch niet onze sterkste zijde te zijn, want Joe zegt: 'Een moeder geeft je op je kop maar alleen om een bepaalde reden en die reden word je verondersteld te weten.'

Ja, moeders, 't is goed zo af en toe eens in de spiegel te kijken. Al zal het me altijd een raadsel blijven, wat David bedoelt, als hij zegt, dat een moeder óók een Cyperse kat is. Eén troost, als we volgens Louise je lievelingsliedje zingen, houdt het op met onweten. We zijn de enigen, die dat kunnen!

Asjeblijft! Dat doet niemand ons na.

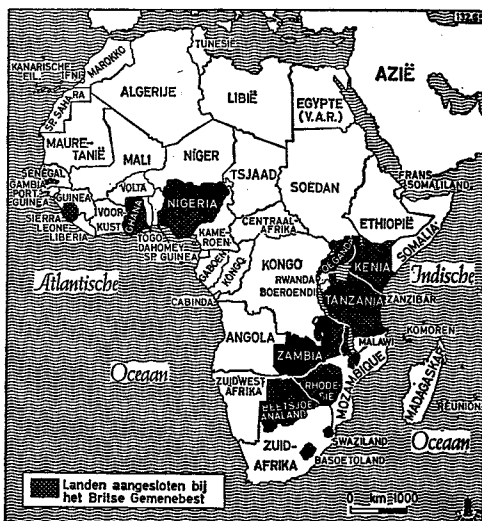
Biafra is dood en begraven; het oerwoud overwoekert de grafsteen al. Maar in de vervagende schaduw van deze kwestie, die door politieke consequenties en het mate-loze lijden der Ibo-bevolking wereldom-vattende aandacht kreeg, woeden (nog steeds) andere conflicten die in meer of mindere mate gelijke trekken vertonen: etnologische, religieuze en culturele tegenstellingen, die zich ontladen in een interne vrijheidstrijd.

Drie voorbeelden daarvan – Soedan, Tsjaad, Ethiopië – vinden wij in het ten oosten van Nigeria gelegen Afrika. Een geografische ligging, die van grote betekenis is: door deze landen loopt de denkbeeldige grens tussen het 'Arabische' Afrika en het 'zwarte', waarmee aan de meer algemene tegenstellingen de confrontatie Arabische uitstraling – gekleurd pan-Afrikaans nationalisme wordt toegevoegd. Zo is het conflict in het Midden-Oosten ook van invloed op deze typisch Afrikaanse problematiek van kolonialistisch bepaald samengaan en nationale bewustwording. Andere conflictsituaties – met als heel belangrijke die rond de Koerden bijv. – liggen buiten Afrika. Van deze problemen wil dit artikel een globale inventarisatie zijn.

(Bewust is het ontheemde Palestijnse volk in dit kader buiten beschouwing gelaten, niet omdat het er niet bij hoort, maar omdat deze groep, meer dan de hier te noemen volken in diverse publikaties aandacht krijgt.)

Soedan

'Soedan is niet alleen een land dat door zeden, religie, afstamming, taal en aard verdeeld is', typeerde de Neue Zürcher Zeitung eens, 'ook de Soedanees zelf is een 'gespleten persoonlijkheid': wanneer Arabieren de Afrikanen aanvallen of omgekeerd, weet hij niet hoe te reageren. Verwarring en radeloosheid over de politiek tegenover het (rebellierende) zuiden vindt men vooral onder de generatie, die momenteel het lot van de natie in handen heeft. Onder de jongeren daarentegen groeit de neiging zichzelf te zien als Arabisch sprekende Afrikanen.' Al in 1955 begon het verzet in de zuidelijke provincies, waar animistische of christelijke negers wonen, tegen het Arabisch-islamitische noorden. Aanleiding was de door de Britten opgelegde vorming van een eenheidsstaat, die voor het zuiden onaanvaardbaar was, bevreesd als het was voor culturele, bestuurlijke en religieuze beïnvloeding vanuit het noorden. Na een wisselende strijd, die al aan tienduizenden het leven heeft gekost, riepen de rebellerende provincies zich eind verleden jaar uit tot de Republiek van de Nijl. Dit was het antwoord op de

'vredespogingen' van de huidige revolutionaire raad in Khartoem, die een beperkte autonomie voor het zuiden voorstaat. Zowel in het zuiden als het noorden verdenkt men de raad ervan een 'stalinistische nationaliteitenpolitiek' na te willen streven. Wantrouwen, dat zich onder meer baseert op de benoeming van een minister voor het zuiden indertijd: Gareng, een uit het zuiden afkomstige, maar in Khartoem geschoolde politicus, lid van de communistische partij. Van grote betekenis kan zijn dat het opstandige zuiden grenst aan Ethiopië, dat op zeer goede voet met Israël staat. De regering in Khartoem heeft zich solidair met Egypte verklaard... Wat Soedan betreft hier het laatste woord aan een van de opstandelingenleiders (Laurent Wol Wol): 'Wat in dit land gebeurt, is bijzonder gevaarlijk voor de samenwerking en het samenleven tussen Arabieren en zwarte Afrikanen op een voet van volkomen gelijkheid. Alle Afrikanen moeten zich dit conflict ter harte nemen en daaruit de consequenties trekken. Dat is ons diepste verlangen' (Jeune Afrique).

Tsjaad

In het zelf dus gespleten Soedan werd in 1966 het Front de Libération nationale Tchadien opgericht (nu onder leiding van Abba Siddick), waarmee de guerrilla in het belendende Tsjaad een gezicht kreeg. Ook dit in '60 zelfstandig geworden land valt in twee duidelijke delen uiteen: het noorden wordt bewoond door islamitische herdersvolkeren, het zuiden door animistische negers (voornamelijk landbouwers), de Sara. De Fransen, die dit gebied hebben gekolonialiseerd, trokken voor het bestuur voornamelijk gekerstende negers aan. Sinds een jaar of zes woedt nu een guerrilla van islamieten in het noorden tegen de machthebbers in het zuiden.

Het leger van Tsjaad (6000 man) was niet tegen het verzet opgewassen, waarop president Tombalbaye een beroep deed op de Fransen, in het kader van het nog altijd bestaande defensieverdrag. Parijs stuurde ± 2500 soldaten, waarmee een Vietnam-achtige situatie is ontstaan.

Hoe verstrekkend ook dit conflict kan zijn blijkt uit de gang van zaken rond de Franse wapenleveranties aan Libië, noordelijke nabuur van Tsjaad: Parijs zou voor de levering van de honderd Mirages onder meer hebben bedongen, dat Libië zijn steun aan het Tsjaadse bevrijdingsfront staakt. Daarnaast zouden de acties tegen de guerrilla's een stuk 'bevrediging' zijn voor de Franse militairen, van wie het vreemdelingenlegioen de ruggespraak vormt. Na het 'verlies' van Algerije zouden de legionnaires eindelijk weer 'passend werk' hebben. Wat de rebellen in het noorden kunnen verwachten van de regering in Tsjaad wordt duidelijk uit enkele uitspraken van Tombalbaye (in Jeune Afrique): 'Ik verwerp de term rebellie. Ik zeg voor eens en altijd dat wij oog in oog staan met bandie-

de vergeten biafra's

ten... Onderhandelingen? Nooit.' Betrouwbare gegevens over doden en gewonden ontbreken.

Eritrea

Het terroriseren van de burgerluchtvaart is geen exclusieve extremistisch-Palestijnse aangelegenheid. Dat heeft de Ethiopische luchtvaartmaatschappij ervaren; drie aanslagen op vliegtuigen en onlangs nog twee toestellen gekaapt. De daders behoorden tot het Eritrean Liberation Front, dat vecht voor de 'bevrijding' van de in '52 met Ethiopië verenigde voormalige Italiaanse kolonie Eritrea. De bevolking (3 miljoen) bestaat hoofdzakelijk uit Islamieten, die overwegend achter het program staan tegen de 'kolonialistische onderdrukking' van de regering in Addis Abeba en het Westerse imperialisme. Is die regering van keizer Haile Selassie sterk op Israël georiënteerd, het ELF steunt op Arabische landen. Het eigen leger van 3000 man wordt getraind door de VAR, Soedan, Syrië, Algerije en Irak.

Zeker 10.000 Eritreanen zijn naar Soedan gevlucht. Omgekeerd herbergt Ethiopië Soedanese vluchtelingen. Net zo goed als rebellen uit Tsjaad naar Soedan zijn uitgeweken en omgekeerd; hetgeen de verhoudingen in dit spanningsveld nog gecompliceerder maakt.

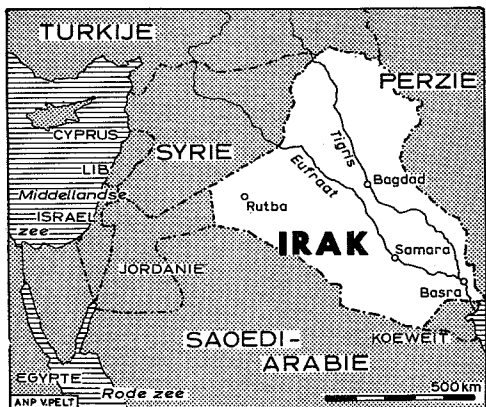
Koerden

In het Midden-Oosten leeft een volk van 14 à 15 miljoen mensen verspreid over vier staten: de Koerden. Van hen wonen er tenminste 2,5 miljoen in Irak, waar hun streven naar autonomie is uitgelopen op een slepende, bloedige strijd. In '58 stelde de regering in Bagdad weliswaar dat 'Arabieren en Koerden als broeders in dit land zullen samenleven', de gelijkberechtigting bleef uit. Onder de toendertijd uit Rusland teruggekeerde Koerden-leider Barzani – Amerika had hem twaalf jaar tevoren asiel geweigerd – begon een guerrilla, die hij met redelijk succes tot vandaag de dag heeft volgehouden, in weerwil van hevige luchtaanvallen (ook met napalm) en het uitroeien van dorpen. Tegen de verdrukking in groeide een sterk nationaal bewustzijn, gestimuleerd door eigen Koerdische kranten, scholen enz. De huidige Baath-regering

Tijdens het totstandkomen van dit nummer van Mens en Wereld werd bekend dat de Iraakse regering en de Koerden een 'definitief akkoord' hebben bereikt, waarbij dit volk een grote politieke en culturele autonomie is toegekend. Gezien de mislukking van voorgaande verdragen, de diepgewortelde verschillen en het gebrek aan stabiliteit in Bagdad, is echter de grootste reserve geboden ten aanzien van het blijvende karakter van deze overeenstemming – hj

in Bagdad schijnt met goede gevolgen serieuze pogingen te doen tot een vergelijk te komen met de opstandige 'broeders' in het noorden van het land. Zij zouden een zeker zelfbestuur krijgen.

De Koerden krijgen in hun strijd belangrijke steun van Perzië, dat geen enkele moeilijkheid heeft met vier miljoen Koerden binnen de eigen grenzen. Hardnekkige geruchten willen dat ook Israël wapens heeft verstrekt. De positie van de half miljoen Koerden in Syrië en de zes tot acht miljoen in Turkije wordt gekenmerkt door discriminatie en meer of minder hevige onderdrukking. Daar is echter nooit een open strijd tegen de regeringen uitgebroken. Een volkomen zelfstandig Koerdistan – Perzië zou daar de nodige medewerking aan willen verlenen – of een sterk autonoom gebied in Irak zou een toevluchtsoord kunnen zijn voor dit volk, met een

rijke traditie die teruggaat tot de tijd van de kruistochten en verder.

Indianen

Worden bovengenoemde conflicten veelal als vanzelfsprekend voor Afrika en de Arabische landen aangemerkt, ook 'onze contreien' zijn niet vrij van nationalistische stromingen. Het Amerikaanse establishment kampt bijv. niet alleen met Black Power, maar ook met Red Power: Indianen, die ijveren voor een hernieuwd nationalisme gebaseerd op hun recht op het Amerikaanse land, met ruimte voor eigen cultuur en bestuur. Vooral onder de jonge – overigens onderling verdeelde – Navajo's, Sioux, Irokees enz. leeft sterk verzet tegen leefwijze en opvattingen van de blanke Amerikaan, die hen, evenals de andere minderheden, heeft gediscrimineerd.

In ongeveer gelijke termen wordt de Sovjet-regering geconfronteerd met de eisen van de Krim-Tartaren, die nog altijd de gevolgen dragen van de onder Stalin uitgevoerde deportaties van het schiereiland wegens collaboratie met de nazi-Duitsers. Regelmatig duiken berichten op over (gearresteerde) betogers voor gelijkberechtiging van de Krim-Tartaren.

Hoewel minder manifest dan de bewegingen in Afrika en het Midden-Oosten, demonstreren deze groeperingen dat de staalkaart van door imperialisten en/of kolonialisten samengedreven nationaliteiten vrijwel zo wijd is als de wereld strekt. Belangrijke verschillen schuilen in de respectieve doeleinden: gelijkberechtiging in afscheiding of eenheid.

Al te gauw echter wordt Rusland als synoniem voor de Sovjet-Unie gebezigd. Maar noch president Podgorny, noch minister van buitenlandse zaken Gromyko is Rus, evenmin als de meeste militaire leiders. En de Chinezen, die in het rijk van Peking politiek en cultureel overheersen vertegenwoordigen nog altijd niet de meerderheid van de bevolking, die ook uit tal van andere volkeren bestaat...

HEIN JANSEN

'De wereld oordeelt naar de schijn' (Goethe)

mens en masker

Er bestaat een merkwaardige novelle van de Russische schrijver Leonid Andrejew (1871-1919) getiteld: 'De lach'. De inhoud van het verhaal is in het kort als volgt: Een jonge student heeft in de koude twee uur vergeefs op zijn geliefde staan wachten. Hij laat zich door vrienden overhalen naar een gemaskerd bal te gaan, waar ook zij aanwezig zal zijn. Zij huren voor het bal kostuums en onze hoofdpersoon krijgt het kostuum van een Chinese aristocraat met bijbehorend masker. 'Maar het masker! Het was, als men dat zo zeggen kan, een abstract gezicht. Het had een neus, ogen en mond en dat alles was regelmatig, het stond op zijn plaats, maar er was niets menselijks aan. Een mens kan zelfs in zijn doodkist niet zo kalm zijn. Het drukte smart noch vreugde of verbazing uit, het drukte helemaal niets uit. Het keek je rustig recht in het gezicht en dan werd je door een onweerstaanbare schaterbui overvallen...'.

De vrienden beloven elkaar onder geen beding hun maskers af te zetten. De hoofdpersoon ontmoet op het bal zijn geliefde. Hij spreekt met haar, maar zijn masker wekt slechts haar onbedaarlijke lachlust op. Het gesprek wordt afgebroken. Onze student voelt zich hopeloos eenzaam op dit feestelijk bal. Hij verwijt het meisje: 'Schaam je, zo te lachen! Voel je dan niet onder mijn komisch masker het levend gezicht van een lijdend mens? Ik heb het immers alleen voorgedaan om jou te zien. Waarom ben je niet gekomen?' Haar enig antwoord is een lach.

'O, als men mij maar voor een ogenblik een menselijk gezicht gegeven had', verzucht hij. Maar zijn belofte aan de vrienden weerhoudt hem er van het masker af te rukken. Later, als zij op weg naar huis zijn, zegt een van zijn vrienden: 'Je hebt een geweldig succes gehad. Ik heb nooit gezien dat mensen zo lachten. Houd op, wat doe je daar? Waarom scheur je het masker stuk? Vrienden, hij is gek geworden! Kijk, hij verscheurt zijn kostuum. Hij schreit.'

Wij kennen deze eenzame student achter zijn masker. Hij is als Pierrot, de nar met het droevig hart, als Molière, die ons doet lachen, zodat wij bijna de hoon en de verbittering vergeten die schuil gaan achter zijn woorden. In het tragi-komische verhaal van de sombere Russische auteur Andrejew is de tegenstelling tussen het uiterlijke, het masker, enerzijds, en de zielsgesteldheid anderzijds, volledig. Maar verwijst Andrejew hier niet ook naar een altijd in meer of mindere mate aanwezige spanning, vaak nauwelijks bewust ervaren, maar desondanks aanwezig, een spanning tussen uiterlijke houding en innerlijke beleving?

Uiteraard is deze spanning verschillend naar persoon, leeftijd en naar ras. Het kind is nog spontaan, ongeremd. Het masker groeit met de jaren. Sommige volken zijn beweeglijker, opener in hun mimiek dan andere. Vergelijk eens de Italiaan met de Japanner. De klassieke

Japanse No-maskers schijnen de toneelspeler te willen ontheffen van zijn individualiteit met de daaraan verbonden persoonlijke gevoelens. Op Europeanen maken sommige oosterse volken, zoals de Japanners vaak de indruk weinig gevoelig of emotioneel te zijn. 'Die gezichten lijken wel maskers', zei iemand mij onlangs toen wij een groep Japanners en Koreanen op de televisie zagen. In zijn lezenswaardig boekje 'Azië is anders' (uitgave Kluwer, Deventer) wijst Jean Gebser er op, dat het ideaal bij deze oosterlingen is een onpersoonlijke houding, die de Engelsman op zijn wijze tot uitdrukking brengt in zijn gezelschaps-maxime: 'Don't make any personal remarks'. Gebser vestigt hier de aandacht op de 'ikloosheid en het wij-besef' van de oosterling. Hij zegt: 'Deze beide schijnbaar negatieve componenten van het Aziatisch mens zijn worden, vergeleken met onze geaardheid, vereffend door zijn grotere psychische kracht om te verdragen en door zijn meerdere bekwaamheid tot overgave'. Men moet zich door de uiterlijke schijn echter niet laten bedriegen. Het 'onbeweeglijk' gezicht van de Chinees of de Japanner is zeker geen bewijs dat de oosterling een minder ontwikkeld gevoelsleven zou hebben. Wie de kunst en de poëzie van deze volken kent, weet wel beter.

Men kan het kind soms benijden om zijn spontaneïteit, die geen masker duldt. Maar het maatschappelijk verkeer stelt nu eenmaal zijn eisen, waardoor allerlei gemoedsuitingen en verlangens onderdrukt of verdrongen worden, wat niet zelden leidt tot spanningen of wat Freud noemde: 'Unbehagen in der Kultur'. Hierdoor gaat veel aan oorspronkelijkheid, aan originaliteit, die niet past in het kader van de dagelijkse bedrijvigheid met zijn conventies en tradities, verloren. Slechts de kunstenaar, de dichter, kan nog ongeremd uiting geven aan zijn persoonlijke gevoelens en belevingen. Hij wordt daarom meestal beschouwd als een a-sociale zonderling. Het ritueel en ceremonieel, waaraan men zich in de samenleving moet aanpassen, verschillen naar volk en tijd. Wie behoort tot een Indische Hindoe-kaste, of in Japan deel uitmaakte van de ridderklasse der Samoerai, heeft zich aan strenge gedragsvoorschriften te houden, zoals wij in West-Europa niet kennen. Maar ook wij hebben vaste codes, zij het andere. Een enkel voorbeeld: Op het gebied van de erotiek was men in het Westen veel meer gebonden aan bepaalde Victoriaanse gedragsnormen, dan in landen als India, China of Japan. Keyserling wijst hierop in zijn 'Reisetagebuch eines Philosophen'. De liefde geldt in India als iets goddelijks, zodat erotische afbeeldingen daar niet tot de porno- maar tot de ikonografie behoren. Bij alle volken in het oosten, zegt Keyserling, geldt de bevrediging der natuurlijke driften als iets vanzelfsprekends.

Iedere samenleving heeft bepaalde gedragsco-

des, die naarmate zij sterker worden, de individu dwingen tot meer conformisme en onpersoonlijk gedrag.

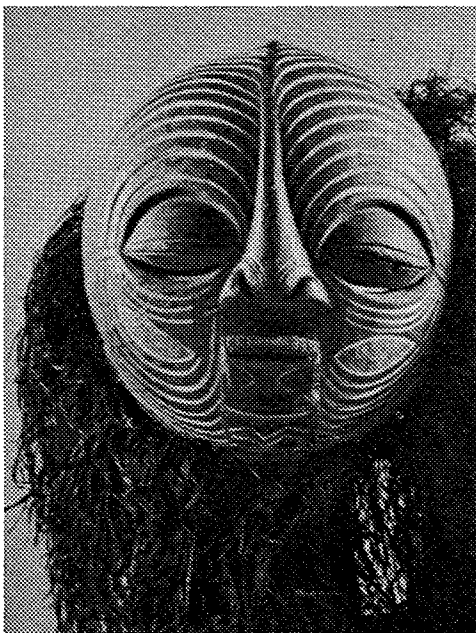
W. H. Whyte viel het, blijkens zijn boek 'De medewerker', op, hoe in het welvarende Amerika allerlei ongeschreven regels leiden tot een steeds sterker conformisme. Dit moet een bron van spanningen zijn. Opmerkelijk is ook het door psychiaters geconstateerde feit, dat vaak juist de sociale, goed aangepaste lieden innerlijk zeer eenzaam zijn.

In onze moderne, industriële samenleving hebben wij dagelijks uiteenlopende rollen te spelen: huisvader, vriend, chef of ondergeschikte, partijtje, consument, enzovoort. Er zijn mensen voor wie de oude zeegod Proteus, die allerlei gedaanten kon aannemen, het ideaal zou zijn. Afhankelijk van de omstandigheden, wisselen zij van masker. Wie zij, in diepste wezen, zelf zijn blijft verborgen. Of is er achter de maskers niets verborgen? Zijn zij als Peer Gynt, de eeuwige kameleon, die ten leste zijn eigen grafsteen aanschouwde waarop stond te lezen: 'Hier ligt niemand begraven'? Hoevelen zijn er niet voor wie heel het leven een komedie is, en bepaald geen goddelijke. Ook Keyserling houdt zich met deze problematiek bezig naar aanleiding van een bal op een schip: 'Het interessantste geval is echter, als iemand in het gewone leven meestal komedie speelt en eerst, als hij verkleed optreedt, zichzelf wordt. Ongetwijfeld passen velen niet in hun tijd noch in hun beroep of in de wereld waaruit zij geboren zijn. Hun werkelijkheid is, metafysisch beschouwd, schijn. Deze lieden worden soms eerst door een masker echt. Twee heren lopen, als apachen verkleed, voor mij uit; ik zou bijna durven zweren dat zij niet nu, maar in hun gewone leven voor God komedie spelen. Hier moet ik denken aan het in James Morier's onsterfelijke 'Hadjibaba van Ispahan' zo meesterlijk getekende uitbeeldingsvermogen van de oosterling, die heden grootvizier, morgen barbier en overmorgen asceet is en zich in iedere rol volkomen thuis voelt. Door de onbestendigheid van alle levensomstandigheden in het oosten, ligt het daar voor de hand met geen enkele gestalte-aanname volkomen ernst te maken. Met deze omstandigheid houden dan de waardeoordelen rekening.'

De commercie, de politiek, eist vaak, dat wij ons aanpassen als een kameleon en onze ware beweegredenen en doeleinden camoufleren. Soms zouden wij ons masker willen afwerpen en zijn zoals wij zijn. Soms willen wij een ander masker opzetten en vergeten wie wij zijn. Wij willen dan verlost worden van ons zelf. Daarom heeft de maskerade, en vooral het carnaval, op velen zo'n aantrekkingskracht. Van Duinkerken schreef in zijn 'Verdediging van carnaval': 'Het masker verschuilt het individuele, het verheft de mens boven zijn leeftijd, zijn geboorte, zijn verleden en zijn eigen zelf...'

Ook de hippies willen losbreken uit het keurslijf van verstarde tradities en conventies, waarin zij zich in onze moderne maatschappij gevangen voelen. Zij menen te zijn, die zij zijn, ongemaskerd.

Het dagelijks 'masker' dat wij dragen kan ook een beschermende functie hebben. Onze persoonlijke gevoelens en gedachten zouden wij niet graag altijd en onder alle omstandigheden aan de openbaarheid willen prijsgeven. Het ongekunstelde, spontane kind, dat nog geen masker draagt, is tengevolge van zijn 'doorzichtigheid' kwetsbaarder dan de volwassenen. Maar alles heeft een keerzijde. Het masker van de ander verhindert ons vaak de ander volledig te verstaan. Misverstanden vloeien soms voort niet uit een gesprek, waarin het rationele element overheeft, maar uit de pose van de ander, die als de maan verschillende schijn gestalten aanneemt. De waarheid moet vaak moeilijk gezocht worden achter een wisselend mas-

Baluba-masker (Oost-Kongo)

ker. Velen zijn zich overigens nauwelijks bewust van hun maskeradespel. Hooguit gevoelen zij zich in bepaalde situaties onbehaaglijk zonder te weten waarom. Zij willen ook het ideaalbeeld, dat zij van zich zelf hebben opgebouwd, onaangetaast bewaren.

Pascal zegt terecht: 'Wij zijn onafgebroken in de weer om ons denkbeeldig wezen te verfraaien en te bestendigen en ons ware wezen veronachtzamen wij'. Hier is dus sprake van een dubbele maskerade: een masker tegenover de buitenwereld en een ander tegenover onszelf. Het is ook het probleem, dat de bekende Italiaanse toneelschrijver Pirandello (o.m. in zijn 'Hendrik IV') bezighoudt: Waar is de grens tussen werkelijkheid en illusie, wat is de 'werkelijke' mens, wat is zijn masker. De mens is 'één, geen en honderdduizend', zegt Pirandello. Hij is 'honderdduizend' in de ogen van de tallozen die hem elk op verschillende wijze zien en ervaren, maar ook 'honderdduizend' in zijn eigen ogen.

Een vreemde, die zich aan ons op een gekunstelde, geforceerde wijze voordoet, dwingt ons op onze beurt vaak een masker op te zetten. Dit kan een enkele maal komisch zijn, het kan ook tragisch worden. Wij voelen al spoedig aan, dat de psychische werkelijkheid van de ander opzettelijk versluierd wordt. Maar, zo zal men vragen: kan men de ander ooit volledig leren kennen? 'Gnoothi se auton', ken u zelf, luidt de opdracht van Delphi. Hoe slecht de mens zichzelf echter kent, heeft Freud wel bewezen. En ook Nietzsche erkent in zijn 'Fröhliche Wissenschaft': 'Niemand is meer dan hijzelf een vreemdeling voor zichzelf'. Wie zou dan verwachten, dat een ander ons wel volledig kan doorgronden? In onze tijd is er - gelukkig - meer dan ooit behoefte aan oprechtheid, en de afkeer van schone schijn, ook in de kunst, is onloochenbaar. De critici van onze tijd zullen moeten erkennen, dat dit zeker winst is. Maar vergeten wij hierbij niet, dat men zelfs bij de moderne geestelijke exhibitionisten, van Rousseau en Gide tot Jan Cremer en Gerard van 't Reve, toch nimmer zeker is of deze openhartigheid, deze 'realistische' portrettuur niet wederom een masker is, dat het wezenlijke moet verhullen. De autobiografie toont ons niet de schrijver zelf, maar het beeld dat de schrijver van zichzelf heeft ontworpen. Bovendien is de mens geen statisch onveranderlijk wezen. De individu is altijd in ontwikkeling, hij is onderweg en zal morgen een ander zijn dan hij gisteren was.

Dit is intussen wel zeker: het is goed dat de mens zich bewust wordt van zijn masker en zich realiseert, dat er een spanning kan bestaan tussen zijn intenties en gevoelens enerzijds en zijn houding, zijn uiterlijk gedrag, anderzijds. Wanneer hij zich bewust wordt van deze spanning, zal dit niet alleen bijdragen tot een grotere zelfkennis, maar bovendien zal dit kunnen leiden tot meer openheid en echtheid in de communicatie.

Uitgezonderd enkele grote geesten, bezitten wij allen slechts weinig originele gaven. Wij danken vrijwel alles aan onze voorouders, onze cultuur, onze opvoeders en leraren. Zelfs Goethe moest erkennen: 'Man spricht immer von Originalität, allein, was will das sagen! So wie wir geboren werden, fängt die Welt an, auf uns zu wirken, und das geht so fort bis ans Ende. Und überall! Was können wir denn unser Eigenes nennen, als die Energie, die Kraft, das Wollen! Wenn ich sagen könnte, was ich alles grossen Vorgängern und Mitlebenden schuldig geworden bin, so bliebe nicht viel übrig'. (Gespräche mit Eckermann).

Daarom hebben wij niet alleen het recht, maar zelfs de plicht, onze originaliteit, de weinige authentieke gaven die wij bezitten, onder alle omstandigheden tot ontplooiing te brengen en deze niet te verstikken in een traditionele 'vanity fair'. Immers: juist hierdoor kunnen wij een bescheiden bijdrage leveren tot de verdere evolutie van cultuur en samenleving.

Mensen zijn geen marionetten. Soms zijn wij gedwongen een geheel eigen weg te gaan en de platgetreden paden te verlaten. Dan moeten wij tegen reisgenoten, die de voorkeur geven aan de zekere, duidelijk afgebakende paden, zeggen: hier scheiden onze wegen. Dan is een eind gekomen aan iedere maskerade. Het carnaval is voorbij.

P. KRUG

discussiedag in deventer: komen!

Moet het hoofdbestuur zijn mond houden in plaats van uitspraken over actuele ontwikkelingen te doen? Geeft het juist te weinig commentaar? Staan humanisten teveel langs de kant te kijken? Komt een HV-lid genoeg aan zijn trekken? Wat staat het Humanistisch Verbond in deze wereld te doen? Dat zijn slechts enkele van alle denkbare vragen die besproken zullen worden in de Regionale Discussiedagen, die dezer dagen door het hele land worden belegd. Iedereen die dat wil kan daar in discussie treden met aanwezige hoofdbestuurders en andere aanwezigen.

De eerste bijeenkomst, in Assen, heeft inmiddels plaatsgevonden. Daarvan hopen wij in het komende nummer van Mens en Wereld verslag te doen. Op 4 april is in Deventer de tweede discussiedag, van één uur 's middags tot een uur of vijf in de bovenzaal van de schouwburg. Deze ligt aan het Grote Kerkhof 1, bijna langs de IJssel, aan de voet van de Grote Kerk. Iedereen is daar hartelijk welkom, want zijn aanwezigheid is van het grootste belang: het gaat om de duidelijkheid van het Humanistisch Verbond.

oproep voor pedagogische studiegroep

De sociaal-pedagogische sectie van de Humanistische Stichting Socrates zou graag in contact komen met in opvoedkundige problemen deskundige en geïnteresseerde humanisten, die bereid zijn in regionale werkgroepjes sociaal-pedagogische onderwerpen te bespreken, met het doel hierover in publikaties te rapporteren.

De voorzitter van de sectie, dr. W. J. Brandenburg, suggereert ter gedachtebepaling de volgende mogelijke onderwerpen:
Studiegroep School en milieu.

Kan de school tot milieuverbetering voor het kind bijdragen? Kan de school dat alleen binnen haar eigen muren, of is het zelfs mogelijk, dat er vanuit de school actie tot verbetering van het opvoedingsmilieu uitgaat.

Studiegroep Opvoeding van kinderen buiten het gezin, bijv. in crèches.

We leven in een tijd van verandering, niet alleen in sociaal-economische zin, doch ook van waarden. Men heeft de moed, waarden die men decennia, soms eeuwenlang onbetwistbaar juist achtte, bij wijze van experiment te toetsen op hun houdbaarheid. Een van deze waarden is de opvoeding der kinderen door de natuurlijke ouders. Men kan zich afvragen of het niet wel zo goed of zelfs beter buiten het gezinsverband kan. Bestaat er collectieve opvoeding?

Hier en daar probeert men dit te realiseren in anti-autoritaire kleuterverblijven.

Studiegroep Bezinning op gezinsstructuur.

Is onze gezinsstructuur de enig aanvaardbare en de enig succesvolle? Kan het zonder gezins-

hoofd? Wat zijn de resultaten van de opvoeding binnen de kibboets, binnen de kommune? Betekent onze gezinsstructuur te veel discipline, waardoor te veel ik-zwakke ontstaat?

Mocht u geïnteresseerd zijn in een van deze of andere thema's op dit terrein, dan gelieve u zich te richten tot de secretaris van voornoemde sectie, postbus 114, Utrecht, met vermelding van uw beroep en belangstelling.

radio en tv aankondigingen incidenteel

Sinds enige tijd vermeldt Mens en Wereld niet meer regelmatig de namen van radiosprekers, programma-titels en tv-zendtijden. Dit is een gevolg van een wijziging in het programma-beleid (zie het artikel van producer/regisseur Han Meyer 'U heeft het voor het zeggen' in M & W-24 van het vorige jaar), die het moeilijk maakt in alle gevallen tevoren de inhoud van de programma's te weten.

De 'traditionele' zondag-ochtend-lezing is geen vast uitgangspunt meer. Han Meyer streeft eraan een zo beweeglijk mogelijke en daardoor zo actueel mogelijke koers te varen. Stonden vroeger dus geruime tijd tevoren de onderwerpen en sprekers vast, de eis van actualiteit maakt dat nu veel moeilijker. De inhoud van Mens en Wereld moet ook enige tijd tevoren vast staan, gezien de produktietijd van tweeënhalve week. Indien echter bepaalde programma's lang genoeg tevoren zijn gepland, zullen wij zoveel mogelijk trachten deze aan te kondigen.

humanisten en kerken in Haarlem samen in actie

Voor het eerst is het contact tussen humanisten en protestanten en rooms-katholieken uitgegroeid tot een gezamenlijke actie. In Haarlem-Oost is de jaarlijkse vastenactie uitgebreid tot een grote inzameling onder de naam HOHO - Haarlem Oost Helpt Ontwikkelingswerk. Driehonderd collectanten, afkomstig uit alle kerken uit dit stadsdeel en uit de gemeenschap Haarlem van het Humanistisch Verbond, hebben afgelopen donderdag, 23 maart, huis-aan-huis geld opgehaald. Doel van deze actie: f 17.500 op te brengen voor het Chileense project Chol-Chol. Dit project, voorgesteld door de Humanistische Stichting Ontwikkelings Samenwerking HIVOS, omvat een trainingsprogramma voor Mapuche-indianen in Chili. Nadat in 1960 een Nederlands echtpaar zich onder deze stam vestigde, is de grondbewerking er van een uiterst primitief peil opgetrokken tot een niveau waarop nu al enige jaren in een eenvoudige coöperatieve vorm een bescheiden lokale erwten-productie op gang wordt gehouden.

Om dit project nu uit te breiden en een groter deel van de bevolking erin te laten delen moet het ontwikkelingspeil omhoog worden gebracht. Voor de organisatie en realisering van een aantal cursussen voor geschikte krachten is alles beschikbaar, behalve geld. Daarom hebben kerken en buitenkerkelijken in Haarlem zich in een gezamenlijke actie verenigd.

ANNONCES

Dame (46), middelb. niv., gesch. v.t.e.b., 2 kind. (4 en 9 jr) zoekt levenspartner.
Brieven onder nr. 9 adm. M. en W.

In Delft zoekt 1e jr. student T.H. kamer met stookgel. per 1-8-'70. Weekends afw.
Brieven onder nr. 10 adm. M. en W.

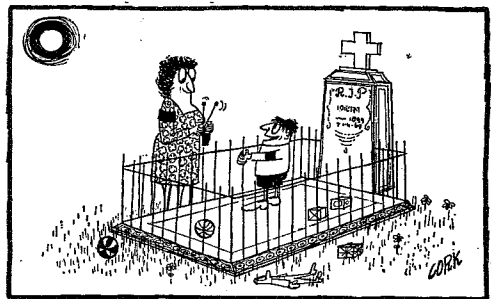
Wed. 55 j., besch. mil., alg. ontw., soc. en cult. belangst., z.k.m. heer zelfde niveau.
Brieven onder nr. 11 adm. M. en W.

Beschaafde huisvrouw 50 jr. biedt zich aan als invalster voor een huisvrouw die nooit met vakantie kan gaan wegens bv. bejaarde ouders, chron. zieke, enz. Geen verpleging. In periode 1-7 tot 15-8.
Brieven onder nr. 12 adm. M. en W.

Ds. Joh. P. van Mullem, Baflo (Gr.) 05950-2747. Lezingen: I Futurologie (toekomst van sex, zede en geloof). II Rein humanisme (eerder dan religie).

Weduwe, 45 jaar z.k. pacifiste, met eigen huis en inkomen, zoekt ernstige kennismaking met intellectueel heer van gelijke denkrichting, leeftijd plm. 50-60 jaar.
Brieven liefst met foto onder nr. 13 adm. M. en W.

Tessin: In mod. villa m. gr. tuin, zwembassin en eigen strand, zonn., gem., c.v., zitslaapkamers m. gebr. van keuken of gem. woning te huur. N. Vanetti-Boomgaard, 6616 Losone, Locarno, Zw.

Het bestuur van de onlangs opgerichte

HUMANISTISCHE STICHTING VOOR DE GEESTELIJKE VOLKSGEZONDHEID

zou graag in contact komen met gegadigden voor onderstaande functies

STAFFUNCTIONARIS

Taak:

Beleidsbeslissingen voorbereiden;
Onderhouden van contacten met zuster-organisaties en overheidsinstanties;
Integratie bevorderen van de onder de stichting ressorterende werksectoren

Vereisten:

Voltooide studie in een der menswetenschappen en bij voorkeur ervaring op het gebied van de geestelijke volksgezondheid; Humanistische gezindheid

Salarisgrenzen:

Van f 1.650,- tot f 2.000,-

SECRETARESSE

Taak:

O.a. het zelfstandig verrichten van correspondentie

Vereisten:

Middelbare schoolopleiding; leeftijd 21 jaar of ouder

Salarisgrenzen:

Van f 650,- tot f 1.000,-

Tevens roept bovengenoemde stichting sollicitanten op voor de functie van

GEESTELIJK RAADSMAN

bij de industriële vestigingen in het IJmondgebied.

Taak:

Behartiging van het geestelijk welzijn van buitenkerkelijke werknemers

Vereisten:

Voltooide studie Humanistisch Opleidings Instituut of studie volgend aan dit Instituut; dan wel een brede oriëntatie op filosofisch en/of levensbeschouwelijk gebied; Humanistische gezindheid.

Salarisgrenzen:

Van f 1.650,- tot f 2.000,-

Inlichtingen over deze functies kunnen worden verstrekt door de directeur van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152 te Utrecht, telefoon (030) - 24641.

Sollicitaties te richten aan de secretaris van de Humanistische Stichting voor de Geestelijke Volksgezondheid, Postbus 114 te Utrecht.

2 ton tekort?

Hoe zit dat?

Het Humanistisch Verbond had het afgelopen jaar een exploitatietekort van ongeveer f 100.000,-. Voor 1970 verwachten een aantal mensen een tekort van f 160.000,-. Maar anderen denken dat het best eens kan uitlopen tot 2 ton. En dat is een sombere situatie.

Wat is de oorzaak?

De overheid subsidieert gelukkig een groot gedeelte van de werkzaamheden. Maar in de praktijk wordt subsidie verleend als een honorering van reeds genomen initiatieven. Nieuwe, noodzakelijke activiteiten moeten meestal lange tijd uit eigen middelen worden bekostigd. Dat wil zeggen, uit de contributie van de leden. En dat legt pijnlijke beperkingen op. Want het Humanistisch Verbond heeft slechts 15.000 leden. Veel te weinig om te zorgen voor een acceptabel werkkapitaal.

Wat is het gevolg?

Belangrijk werk zal daardoor moeten blijven liggen. Aan de broodnodige uitbreiding van het werk zal niet eens kunnen worden gedacht. Sterker nog, als de situatie niet flink verandert, zullen wij onze werkzaamheden moeten inkrimpen. Een groeiend aantal buitenkerkelijke Nederlanders zal daardoor geestelijk in de kou moeten blijven staan. Met alle gevolgen van dien. Dat wordt de nieuwe realiteit.

Wat kunnen wij daar aan doen?

Er moet heel veel gebeuren, dat is duidelijk. Er zullen snel meer leden moeten komen. En er zijn genoeg mensen die daarvoor in aanmerking komen. Uit sociologisch onderzoek blijkt, dat er ongeveer 3 miljoen buitenkerkelijke Nederlanders zijn, waarvan 7% zich humanist noemt. Met andere woorden: circa 195.000 humanisten zijn geen lid! Dáár

moet verandering in komen.

Natuurlijk lukt dat niet van de ene dag op de andere. Daarom zullen de 15.000 leden van het Humanistisch Verbond voorlopig zelf moeten zorgen dat het apparaat blijft draaien en dat het belangrijke werk doorgaat. Daarom moet het tekort van f 160.000,- of misschien zelfs van 2 ton drastisch worden verminderd. En daarbij kunt u ons helpen door nú een bijdrage te storten op giro-rekening 6168 t.n.v. Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme in Amersfoort. Help ons uit die sombere situatie!

**giro 6168 tn
stichting steunfonds
praktisch humanisme
amersfoort**

artcoopa studio lausden

Geestelijke vorming van jonge mensen. Werk dat spaak loopt als het Humanistisch Verbond er niet in slaagt het tekort drastisch te verminderen!